

Isiko IwamaVenda

Mpho Witness Makwarela

Lona nguMukona. Intombazana eneminyaka eyisishiyagalombili.

Lona nguMashudu. Umfana oneminyaka eyisishiyagalolunye.

Bazonikhombisa izindlela ezahlukene zezinto ezenziwa ngabafana namantombazana bamaVenda.

UMukona uyintombazana, ngakho uma ekubingelela uthi “Aa!”.

Uma ubingelela yena, uphendula ngokuthi “Aa!”.

Lena yindlela yokubonisa ukuziphatha okuhle nenhlonipho.

UMashudu ungumfana, ngakho uma ekubingelela uthi “*Ndaa!*”.

Uma ubingelela yena uphendula ngokuthi “*Ndaa!*”.

Wenza lokhu ukubonisa inhlonipho njengoba uMukona enza.

Uma uMukona noMashudu bebingelela noma benikeza abantu abadala ukudla noma iziphuzo, babonisa inhlonipho.

Amantombazana ayakhothama, abafana bayaguqa. Lokhu kubonisa ukuziphatha okuhle.

Udadewabo omdala kaMukona usesikoleni samasiko abasibiza nge-*khombani*.

Umama wabo uthi lena yindawo efundisa amantombazana ukuthi aphathe imindeni yawo kanjani uma eseshadile. Bafundiswa nangokupheka.

Ubhuti omdala kaMashudu usebuyile
esikoleni sokusoka abasibiza nge-*mulani*.

Ubaba wabo uthi lena yindawo lapho
abafana befundiswa khona ngobudoda.
Nangokuthi bazoyinakekela kanjani imindeni
yabo ngelinye ilanga.

AmaVenda aziwa ngokusinda izindonga zezindlu zawo naphansi ngobulongwe benkomo. Lokhu kwenza izindlu zabo zibukeke zizinhle kakhulu.

UMukona noMashudu bajabulela ukusiza.

Abafana bamaVenda basina i-tshikona.
Basina ngezikhathi ezikhethekile noma uma
bezithokozela nje.

UMashudu umfana omncane kunabo bonke,
kepha usina kahle i-tshikona!

Ukusina okujabulisayo!

Amantombazana amaVenda asina i-*domba*.
Asina i-*domba* ebukhosini ngezikhathi
ezikhethekile.

UMukona intombazana encane kunabo
bonke, kepha usina kahle i-*domba*!

Ukusina okujabulisayo nakho!

Abafana namantombazana banomdanso
owodwa ofanayo abawudansa kanyekanye.
Lo mdanso bawubiza i-*tshifase*.

Lo mdanso bawudansa begqoke imvunulo
yabo yesintu abayibiza i-*mingwenda*.

BBonke abantu bahalalisela uMukona
noMashudu uma benza umdanso i-*tshifase*!

AmaVenda abantu abahloniphayo futhi abanesiko elihle kakhulu.

UMukona noMashudu bayaziqhenya ngokuba ngamaVenda!